

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Харківська державна академія культури
Освітня програма	36841 Культурологія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	034 Культурологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

30.06.2021 р.

Справа № 0782/АС-21

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 03 "Гуманітарні науки" у складі:

Лиман Ігор Ігорович – головуєчий,
Шабанова Юлія Олександрівна,
Снитко Олена Степанівна,
Сминтина Олена Валентинівна,
Серебрянська Ірина Миколаївна,
Попович Василь Михайлович,
Мойсієнко Віктор Михайлович,
Колесник Олена Сергіївна,
Єсипенко Надія Григорівна,
Дейнеко Іван Андрійович,
Гуз Анатолій Михайлович,
Виткалов Сергій Володимирович,
Александрова Олена Станіславівна,
Луцак Світлана Миколаївна,

за участі запрошених осіб:

Проректор з навчальної роботи - Інна Сташевська – представник ЗВО,
Кислюк Костянтин Володимирович – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Харківська державна академія культури
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	36841
Назва ОП	Культурологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	034 Культурологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 14, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

ОНП відповідає місії ЗВО, яка базується на Законах «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність» та інших документах.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

При академії є постійно діюча вчена рада та фахові видання з філософії, представники яких вносять свій внесок у обговорення ОНП. Цілі та програмні результати ОНП оновлюються та вдосконалюються, в тому числі, враховуючи пропозиції стейкхолдерів.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Керівник ЗВО, який є представником спеціальності 034 Культурологія, бере участь у вивченні досвіду інших ЗВО (зокрема, польських) та стимулює урахування робочою групою ОНП тенденцій спеціальності. Наявна співпраця з НАККіМ. ЗВО позиціонує ОНП як «системну підготовку здобувачів до здійснення науково-педагогічної діяльності у вищій освіті».

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Стандарт вищої освіти за спеціальністю «034 Культурологія» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти відсутній. Визначені ПРН, ЗК, ФК у ОНП є відповідними вимогам 8 рівня Національної рамки кваліфікації, затвердженої згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011р. №1341 в редакції від 25.06.2020 р. ОНП оновлюється, при цьому враховуються пропозиції стейкхолдерів та тенденції ринку праці.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Загальний обсяг ОНП «Культурологія» становить 52 кредити, з яких: 39 кредитів обов'язкова складова ОНП і 13 – вибіркова. З моменту створення (25.03.2016 р.) ОНП зазнавала змін, які були спрямовані на приведення її форми та змісту у відповідність до сучасних нормативних вимог, коригування компетентностей та програмних результатів навчання у відповідності до проекту стандарту доктора філософії та у відповідності до нової редакції Національної рамки кваліфікації. Було розширено можливості обрання індивідуальної освітньої траєкторії.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

ОНП є чітко структурованою, ОК складають логічну взаємопов'язану систему й сприяють оволодінню компетентностями. Освітні компоненти, а також науковий компонент дають змогу досягти поставленої мети і програмних результатів навчання, які корелюють із наявним переліком навчальних дисциплін. Однак, на блок дисциплін, що формують універсальні навички науковця виділено 4 кредити ЄКТС (при нормі не менше 6). Наявна деяка розбіжність щодо форм контролю між НП та робочими програмами (наприклад, підсумковий контроль «Філософія: теорія та методологія пізнання» в навчальному плані - «Екзамен», а в робочій програмі навчальної дисципліни на одній сторінці «залік», на іншій – «іспит»; «Інноваційні методи викладання у вищій школі» в навчальному плані - 4 кредити і залік, а в робочій програмі - 2 кредити і іспит).

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Зміст ОНП відповідає спеціальності 034 Культурологія третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, ОК забезпечують формування наукових, комунікативних та професійно-педагогічних компетентностей. Кожен програмний результат навчання охоплений змістом ОНП.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Структура ОНП передбачає створення індивідуальної траєкторії: на вибіркові дисципліни відведено 13 кредитів, що відповідає 25% (при нормі не менше 25 %). В ЗВО діють: «Положення про порядок та умови обрання здобувачами вищої освіти Харківської державної академії культури вибіркових дисциплін», «Положення про організацію освітнього процесу в Харківській державній академії культури (зі змінами та доповненнями)». Здобувачі отримують необхідну інформацію на сайті кафедри та у викладачів.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

ОНП та навчальний план передбачають практичну підготовку в обсязі 3 кредитів ЄКТС, 90 год. На сайті ЗВО розміщено програму науково-педагогічної практики для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за даною ОНП. Одним із завдань практики є розробка робочої програми та силабусу до спецкурсу, тема якого корелюється з темою дисертаційного дослідження здобувача.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

ОНП передбачає формування у здобувачів навичок soft skills, зокрема, через вивчення таких обов'язкових освітніх компонентів як «Філософія: теорія та методологія пізнання», «Іноземна мова у науковій комунікації», «Організація та методика науково-дослідної роботи», а також у процесі проходження практичної підготовки. Набуття відповідних навичок формується також через участь здобувачів у наукових заходах.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Професійного стандарту на сьогодні немає.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів,

досягненню цілей та програмних результатів навчання

Загальний обсяг навчального часу за навчальним планом на 2020-2021 н. р. складає 52 кредити ЄКТС (1560 годин), з яких обсяг аудиторних занять для здобувачів денної форми навчання становить 520 годин, а обсяг самостійної роботи – 1040 годин (частка самостійної роботи становить 1/3). Обсяг самостійної роботи регламентований «Положенням про організацію освітнього процесу в Харківській державній академії культури (зі змінами та доповненнями)» Співвідношення фактичного навантаження здобувачів та обсягу самостійної роботи реалістично відображає можливості здобувачів виконувати поставлені завдання.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

Підготовка за дуальною формою навчання за ОНП не здійснюється. ЗВО намагається робити розклад аспірантів так, щоб вони могли працювати за фахом (частина аспірантів вже працюють в ХДАК та інших ЗВО).

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому до аспірантури оприлюднені на офіційному сайті ЗВО. Вони розроблені відповідно до Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України в 2021 р. Для конкурсного відбору зараховуються бали вступних іспитів зі спеціальності та однієї з чотирьох іноземних мов. Розміщені на сайті Правила прийому на навчання є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень. Однак, на сайті зазначено, що вступати мають право здобувачі з «дипломом спеціаліста або магістра», а в ОНП зазначено тільки про диплом магістра.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Правила прийому на ОНП оприлюднені на веб-сторінці ХДАК і враховують особливості самої програми. У разі одержання однакових оцінок переважне право при зарахуванні до аспірантури мають вступники, рекомендовані до вступу до аспірантури вченою радою закладу вищої освіти, які успішно закінчили магістратуру. На сайті ЗВО оприлюднена орієнтована програма вступного іспиту з фаху.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, регламентує «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасниками освітнього процесу Харківської державної академії культури», розміщене на офіційному сайті. Разом із тим, кожен викладач має право визначати «політику курсу», який він викладає. Зокрема, можлива відмова у перезарахуванні у випадку, коли викладач вважає свій курс авторським. Рішення про визнання набутих аспірантом компетентностей та зарахування кредитів ЄКТС приймає Вчена рада ХДАК.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ХДАК діє порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Це визнання результатів розповсюджуються лише на обов'язкові дисципліни ОП. Академія може визнати результати навчання у неформальній освіті, як додаткові, в обсязі не більше 10 % від загального обсягу по конкретній ОП. Практики перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті, не було. Наявні випадки проходження аспірантами програми онлайн курсів і семінарів, зокрема Prometheus та BrightTALK.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Здобувачі мають право на ініціативу щодо тем майбутніх дисертаційних досліджень та на формування освітньої траєкторії. З 2020 р. впроваджена можливість індивідуального вибору дисциплін з інших ОНП. Викладачі впроваджують сучасні інтерактивні методи навчання. У рамках ОНП використовуються сучасні методи з використанням ІКТ.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

Викладачі надають здобувачам необхідну інформацію щодо освітнього процесу на заняттях. На сайті ХДАК розміщені силабуси всіх дисциплін, хоча деякі з них не містять повної інформації про самостійну роботу, методи навчання, рекомендовану літературу тощо. Дана інформація є в програмі РНПД, яку можна взяти на кафедрі, а також в Google Classroom (до якої не мають доступу особи, які не є студентами ХДАК).

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Навчання за ОНП поєднується із організацією наукових досліджень аспірантів. При кафедрі працює науково-методичний семінар, в якому беруть участь аспіранти. На ОНП «Культурологія» з 1 вересня 2021 р. вводиться в дію новий обов'язковий ОК - «Дослідницький семінар». Завдання для індивідуальної роботи передбачають науково-дослідну спрямованість, результатом є опублікування тез у матеріалах конференцій тощо. Щорічно в ХДАК проводяться дві конференції, теми яких відповідають дослідженням здобувачів («Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку» та «Культура та інформаційне суспільство XXI століття»). ХДАК співпрацює з різними інституціями у сфері культури, але формування тем дослідження аспірантів як частини співпраці з науковим проектом цих інституцій не практикується.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

В межах ОНП наявний курс «Інноваційні методи викладання у вищій школі» який дозволяє здобувачам ознайомитись з новітніми розробками. На пропозицію стейкхолдерів додали курс «Теорії та практики дослідження постсучасного суспільства». ОК переглядаються щорічно на основі опитувань студентів та рекомендацій Центру забезпечення якості освіти та інноваційного розвитку.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Викладачі беруть участь у міжнародних наукових проектах, зокрема CEASC. Інтернаціоналізація ОП у контексті міжнародної мобільності здобувачів поки лише планується. Мають місце «перехресні зум-лекції» з викладачами з інших міст. До карантину в ХДАК читали лекції зарубіжні фахівці (США, Данія). Професори В. М. Шейко, Д. Е. Ситников, доцент О. В. Олійник та інші виступали з лекціями в США, Чехії, Італії, КНР, Японії. Здобувачі отримують інформацію щодо міжнародних програм і грантів, можливості навчання за фахом у європейських та американських університетах через соціальні мережі.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Форми контрольних заходів регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу в Харківській державній академії культури (зі змінами та доповненнями)», Програмою науково-педагогічної практики для

здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня ступеня доктора філософії за даною ОНП. У межах ОНП «Культурологія» передбачено поточний та семестровий контроль. Критерії оцінювання зрозумілі, вони містяться в робочих програмах навчальних дисциплін. На початку навчального року затверджується графік навчального процесу, в якому прописані часові межі організації та проведення навчальних занять, практик, залікових тижнів, екзаменаційних сесій та атестації здобувачів. Оскарження результатів навчання на ОП не було.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Стандарт Вищої освіти зі спеціальності 034 Культурологія за третім (освітньо-науковим) рівнем відсутній. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам, що ставляться до третього (освітньо-наукового) рівня і тим ОК, які сприяють у реалізації досягнення ПРН ОНП. Підсумкова атестація передбачає публічний захист дисертаційного дослідження у спеціалізованій вченій раді.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила проведення контрольних заходів визначені робочими програмами навчальних ОК ОНП, що є у вільному доступі. Процедура щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів передбачена «Положенням про організацію освітнього процесу» та «Положенням про політику і процедуру вирішення конфліктних ситуацій у освітньому процесі та освітньому середовищі в Харківській державній академії культури». В академії існує «Скринька довіри». У разі виникнення конфлікту інтересів здобувач або співробітник має можливість надати звернення чи скаргу на ім'я ректора. Випадків застосування відповідних процедур на ОП не було.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

В ХДАК наявні «Положення про Комісію з питань академічної доброчесності та корпоративної етики Харківської державної академії культури», «Положення про систему запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах працівників та здобувачів вищої освіти Харківської державної академії культури», на сайті ЗВО викладено Політику, стандарти і процедури та правила дотримання академічної доброчесності. Практична процедура передбачає перевірку дисертаційних робіт, наукових статей аспірантів та НПП за допомогою систем Unichek.com та StrikePlagiarism.com. Усі дисертаційні роботи, автореферати, відгуки опонентів оприлюднюються на сайті Академії. Консультування щодо академічної доброчесності серед здобувачів ОП проводять декан факультету, завідувач кафедри, завідувач аспірантурою, гарант ОП та науковий керівник. В 2018 р. був випадок відрахування аспіранта за публікації зі значним обсягом текстових запозичень без належних посилань. Здобувачі ідентифікують порушення академічної доброчесності лише з плагіатом.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Академічна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОНП 034 Культурологія забезпечує досягнення цілей та програмних результатів навчання. Усі викладачі мають наукові ступені та наукові звання, наукові публікації, що відповідають тим дисциплінам, які вони викладають. Наукові керівники аспірантів мають науковий ступінь доктора філософських наук і є кваліфікованими дослідниками за спеціальністю 034 культурологія. Викладачі ОНП мають статті у Scopus, є членами вчених рад, мають стажування у закордонних ЗВО, працюють редакторами у фахових виданнях тощо. Однак, як зазначено ЕГ, "до керівництва здобувачами ОП долучений доцент кафедри телебачення Миславський Володимир Наумович, який (попри значні наукові розробки у сфері кінознавства), брав участь у проекті «Зверненні 100», яке знецінює українську культуру (<https://www.youtube.com/watch?v=DoYMMI42Mok&t=157s>), за що потрапив у базу «Миротворець»".

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Викладачі звітують перед ЗВО, ведеться рейтингування викладачів та кафедр. Конкурсний добір викладачів ОП відбувається відповідно до «Положення про конкурсний відбір та призначення на посади науково-педагогічних працівників ХДАК», при цьому беруться до уваги результати опитування здобувачів вищої освіти. Рейтинг викладачів не оприлюднений на сайті ХДАК, що пояснено структурними змінами та розробкою нової сторінки.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

ЗВО долучає до рецензування ОНП роботодавців (фахівців ХНУ ім. Каразіна, НЮУ ім. Ярослава Мудрого, Маріупольського державного університету, Харківського національного технічного університету ім. Петра Василенка, Київського національного університету культури та мистецтв). ЗВО має широкую базу угод та договорів про співпрацю. Однак, для ОНП було б корисно проводити проекти виконання науково-дослідних робіт з залученням потенційних роботодавців та наукових установ, які проводять фундаментальні та/або практичні дослідження.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

Кафедра культурології проводить «Форум випускників», до якого долучаються випускники аспірантури, гаранті освітніх програм, викладачі, аспіранти і магістранти кафедри. До обговорення долучались представники контент-відділу ІТ компанії, КЗ «ООМЦКМ», кафедри культурологічних дисциплін та образотворчого мистецтва ХГПА, Могиланської школи журналістики (НаУКМА). Проводиться щомісячний міжвузівський науково-методологічний семінар для здобувачів вищої освіти третього науково-освітнього рівня спеціальності 034 «Культурологія», в яких беруть участь запрошені фахівці.

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

У ЗВО впроваджене рейтингування викладачів, згідно з яким найкращі отримують премії. Для викладачів і здобувачів впроваджена безкоштовна публікація англійською мовою. Найактуальніші навчально-наукові праці викладачів і аспірантів ХДАК можуть бути видані безоплатно ВД «Кондор» відповідно до п. 2.6. Договору про співробітництво. На час карантину викладачі та здобувачі отримали можливість доступу до баз Скопус з дому.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

Викладання здійснюється за допомогою проєкторів та сучасних конференц-систем, під час карантину - з використанням технологій дистанційного навчання. ЗВО впроваджує премії за розвиток викладацької майстерності, успіхи у навчальній, навчально-методичній, творчій та виховній роботі. Відповідно до «Положення про підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників ХДАК» викладачі підвищують кваліфікацію не рідше одного разу на п'ять років та беруть участь у школі педагогічної майстерності. Три викладача фахових дисциплін мають сертифікати на знання іноземної мови рівня B2.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

Фінансова та матеріально-технічна база ХДАК є достатньою для досягнення цілей та програмних результатів навчання. Бібліотека має читальну залу на 50 місць, електронну читальну залу, в якій відбувається перевірка наукових робіт на плагіат, абонементи періодичних видань із культурології, навчальної літератури, наукової літератури (тексти та автореферати дисертацій). Бібліотека має доступ до міжнародних науково-метричних баз. У ХДАК є Навчальна лабораторія проблем культурології, обладнана мультимедійним екраном та відеопроєктором, комп'ютерні лабораторії, корпоративний сервіс Google Suite For Education для дистанційного навчання.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

Доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів ХДАК здійснюється на безоплатній основі. На період дистанційного навчання академія надала аспірантам персональний безкоштовний доступ до міжнародних науково-метричних баз Scopus, Web of Science Core Collection. Безоплатною є перевірка робіт всіх учасників освітнього процесу в системі Unicheck. Відповідно до договору про співробітництво між ХДАК та ТОВ ВД «Кондор», НПП та аспіранти мають право безкоштовно публікувати найактуальніші наукові праці (хоча в договорі не зазначені критерії актуальності). Дискусійним є питання щодо наявності можливості безоплатної публікації тільки англійською мовою.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

Освітнє середовище ХДАК є безпечним для життя та здоров'я. Здобувачі забезпечуються гуртожитками, інформація про які оприлюднена на сайті ЗВО. В академії функціонує медичний пункт, їдальня, спортзал, місця відпочинку, облаштований внутрішній дворик, актові зали. Здобувачі мають змогу отримати психологічну підтримку та консультації.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

ХДАК забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти ОНП «Культурологія». Із побутовими і соціальними питаннями аспіранти звертаються до керівництва академії. Консультативну підтримку з науково-дослідної роботи надає Бібліотека ХДАК. У ЗВО існує практика преміювання здобувачів третього рівня вищої освіти за особливі досягнення у навчанні та активну наукову діяльність. Для визначення рівня задоволеності здобувачів ЗВО проводить регулярні опитування.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

Приміщення ХДАК є пам'яткою історії та культури (охоронний номер №434), що ускладнює його переоблаштування. Для осіб з інвалідністю академія має окремий в'їзд та супроводжуючу особу, діє положення про «Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у Харківській державній академії культури». На сайті ЗВО є декілька моментів, що заважають сприймати інформацію людям з вадами зору (система перевірки сайту wave зафіксувала 38 зауважень щодо можливості сприйняття інформації з сайту). <https://wave.webaim.org/report#/https://ic.ac.kharkov.ua/> (у зв'язаному зображенні відсутній альтернативний текст та інші) та 10 випадків низького контрасту, що заважає сприйняттю інформації людьми зі слабким зором.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ХДАК діє положення «Про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі та освітньому середовищі в Харківській державній академії культури». Загальнодоступними є «Антикорупційна програма Харківської державної академії культури» та «Положення про уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції Харківської державної академії культури». На сайті ЗВО є електронна скринька довіри. На ОНП відповідних звернень не було.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

В ЗВО діють положення «Про порядок розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм у Харківській державній академії культури» та «Про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти у Харківській державній академії культури». Затвердження проекту ОНП передбачає затвердження та розгляд на кафедрі, факультеті, Вченій раді ХДАК. Перегляд ОНП здійснюється регулярно. Моніторинг якості ОНП здійснює кафедра, комітет забезпечення якості освіти, центр забезпечення якості освіти та інноваційного розвитку.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Аспіранти залучені до періодичного перегляду та удосконалення ОНП «Культурологія» шляхом проведення анонімних опитувань, розширених засідань кафедри, особистісного спілкування з гарантом ОНП, науковими керівниками, викладачами та адміністрацією ЗВО (наявні відповідні протоколи засідань кафедри). Представники органів студентського самоврядування беруть участь у засіданнях вченої ради, ректоратах, засіданнях факультетів і можуть висувати пропозиції.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Роботодавці залучені до процесу періодичного перегляду ОНП. Існує тісна співпраця із роботодавцями із числа представників ЗВО України в рамках розроблення та затвердження Стандарту вищої освіти зі спеціальності 034 «Культурологія» третього рівня.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

Формування бази випускників здійснюється шляхом опитування і спілкування в соціальних мережах, та неформального спілкування викладачів ОНП та адміністрації ЗВО. Для налагодження контактів із випускниками ОНП «Культурологія» проводяться наукові заходи та проекти. Опитування випускників третього рівня вищої освіти 2020 року розміщено на сайті академії.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

Система забезпечення якості вищої освіти ХДАК реагує на виявлені недоліки ОНП та освітньої діяльності. Зокрема, для переходу на дистанційну форму навчання академія придбала корпоративний сервіс Google Suite For Education та відкрила внутрішній доступ до бібліотеки ХДАК та її репозитарію для здобувачів вищої освіти усіх рівнів. На прохання здобувачів третього рівня вищої освіти було продовжено дистанційне навчання. Пропозиції здобувачів та роботодавців були враховані під час періодичного перегляду ОНП.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти враховуються під час організації навчального процесу, оновлення та перегляду ОНП «Культурологія». Попередніх акредитацій зі спеціальності 034 «Культурологія» першого та другого рівнів вищої освіти не було. Однак, зауваження і пропозиції до інших освітніх програм впроваджуються в освітню практику (на сайті ХДАК створено розділ «Культурологія» тощо).

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

В ХДАК діє положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти у Харківській державній академії культури». До забезпечення якості освітнього процесу залучені: органи студентського самоврядування та здобувачі, кафедри, факультети, навчальний відділ, центр забезпечення якості освіти та інноваційного розвитку, центр міжнародної освіти і співробітництва, центр безперервної освіти, вчена рада академії, проректори з наукової, навчальної, педагогічної роботи, ректор. В академії створено Комітет із забезпечення якості освіти. Запроваджена система опитувань стосовно якості викладання, організації освітнього процесу, здатності адміністрації вирішувати освітні потреби здобувачів та НПП. Наявні фізична та електронна скриньки довіри.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Процес реалізації ОНП «Культурологія» регулюється низкою положень, серед яких «Положення про організацію освітнього процесу в Харківській державній академії культури», в якому визначені права і обов'язки науково-педагогічних працівників та аспірантів, прописані процедури відрахування, переривання, поновлення і переведення здобувачів вищої освіти.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

На сайті ХДАК у розділі «Факультет культурології» біло вчасно розміщено проєкт ОНП «Культурологія». У підрозділі «Обговорення» наявні результати опитувань стейхолдерів, рецензії на освітньо-наукову програму та електронні скриньки для надсилання зауважень та пропозицій.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

ЗВО оприлюднює на сайті інформацію про ОНП «Культурологія» третього рівня вищої освіти: наявні дані про цілі навчання, перелік загальних та фахових компетентностей, програмні результати навчання, перелік освітніх компонент. У вільному доступі розміщено результати опитування стейхолдерів. Для здобувачів доступна інформація про курси вільного вибору. Силабуси навчальних дисциплін відповідають кількості освітніх компонент ОНП та знаходяться у вільному доступі на офіційному веб сайті академії. Наявний проект навчального плану.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

Зміст ОНП в цілому відповідає науковим інтересам аспірантів, позитивною практикою є введена в 2021 році можливість обирати предмети з інших ОНП. Дисципліни, включених до навчальних планів, відповідають тематиці досліджень здобувачів. Наукові інтереси аспірантів відслідковується за допомогою опитувань.

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

Наявна таблиця відповідності тем досліджень аспірантів статтям наукових керівників. Теми статей професорів Алфьорової З. І., Гончара О. В., Кислюка К.В., Кравченко О. В., Рибалко С. Б. та Шейко В. М. відповідають дослідженням їх аспірантів. Теми досліджень Зборовця І. М., Миславського В. М., Панкова Г. Д. слабо корелюють з темами їх аспірантів.

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

ЗВО проводить конференції, семінари та колоквіуми, участь аспірантів безкоштовна. В ХДАК є два фахових видання: «Культура України» та «Вісник Харківської Державної Академії Культури», вони доступні для аспірантів, але безкоштовною є публікація лише англійською мовою. ХДАК виділяє премію за публікації здобувачів у виданнях бази Скопус.

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

Здобувачів заохочують до участі в міжнародних проєктах, зокрема працює Центр міжнародної освіти і співробітництва, однак представники ОНП долучаються до міжнародних проєктів недостатньо активно.

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

Наукові керівники аспірантів постійно публікують свої наукові праці, при кафедрі працює Наукова культурологічна школа В. М. Шейка. За участю культурологічної школи за останні 5 років проведено 12 всеукраїнських та 10 міжнародних конференцій, видано 10 монографій та 117 статей у фахових виданнях.

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

ЗВО впроваджує популяризацію академічної доброчесності, вживає заходи для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рекомендується не лише вивчати досвід інших ЗВО, але й впроваджувати конкретні позитивні практики, оскільки приклади корисних запозичень були названі тільки з НАКККіМ. Бажано використовувати зарубіжний досвід. Рекомендується чіткіше визначити регіональний контекст у формуванні цілей ОНП, оскільки на даний момент йдеться лише про акцент на педагогічній діяльності, яка є важливою для здобувачів третього рівня, але не унікальною саме для даного регіону.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Беручи до уваги Методичні рекомендації Національного агентства, рекомендується додати навчальну дисципліну «Сучасні інформаційні технології та методи обробки інформації», що дозволить усунути певну диспропорцію кількісного наповнення чотирьох обов'язкових компонентів (на блок дисциплін, що формують універсальні навички науковця виділено 4 кредити ЄКТС, при нормі не менше 6). Рекомендується привести у відповідність навчальний план та робочі програми дисциплін стосовно кількості годин та форм контролю конкретних навчальних дисциплін.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

На сайті зазначено, що вступати до аспірантури мають право здобувачі з «дипломом спеціаліста або магістра», в той час як в ОНП йдеться лише про диплом магістра. Рекомендується передбачити в ОНП можливість вступу на підставі диплома спеціаліста, щоб уникнути дискримінації тих, хто закінчив ЗВО до того, як були введені дипломи магістрів. В «Положенні про порядок визнання академічної різниці та перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) у Харківській державній академії культури» в п. 6.3 вказано, що ХДАК визнає всі види освіти, створює умови для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, які надають освітні послуги. А в наступному п. 6.5 йдеться про те, що визнання результатів неформальної освіти розповсюджується лише на обов'язкові дисципліни освітньої програми. Рекомендується розглянути питання про визнання результатів навчання у неформальній освіті не лише обов'язкових дисциплін ОП, тим самим дотриматися п. 1. Ст. 8 Закону України «Про освіту».

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Навчання та викладання відповідає вимогам, але не пропонує новітні зразкові практики - зокрема, рекомендується розглянути можливість узгоджувати роботу аспірантів з проектами УКФ та інших інституцій та наукових установ, які проводять дослідження, пов'язані з ОЗ4 Культурологія. Бажаним є посилення міжнародної мобільності здобувачів. Дискусійним є впровадження безкоштовної публікації для здобувачів тільки англійською мовою (яке не призвело до росту чисельності публікацій англійською). Приведення змістового наповнення силабусів до єдиного стандарту (відповідно до рекомендацій SAIUP) сприяло б отриманню здобувачами вищої освіти повноцінної, достатньої та зрозумілої інформації. Бажано також розміщувати детальну інформацію щодо дисциплін на офіційному сайті ЗВО, а не лише в Google Classroom.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рекомендується активізувати роботу із застосування на практиці прописаної в документах ЗВО процедури здійснення заходів із дотримання академічної доброчесності, зокрема, обговорювати в академічних колах положення нормативних документів ЗВО і дотримання принципів академічної доброчесності. Бажано зробити доступним репозитарій дисертаційних робіт.

Критерій 6. Людські ресурси

Рекомендується оприлюднити інформацію про стажування та підвищення кваліфікації викладачів, що підвищить престиж ОНП та сприятиме вибору здобувачів вибіркового курсу НПП кафедри. Дискусійним є питання залучення до наукового керівництва викладача, який брав участь у «Зверненні 100»; експертній групі доцільно було б з'ясувати, чи позиція, висловлювана в тому "Зверненні", не пропагується цим викладачем серед здобувачів.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рекомендується звернути увагу на покращення освітнього середовища для здобувачів вищої освіти, які мають особливі освітні потреби, зокрема, зробити сайт більш зручним для людей з вадами зору.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рекомендується розширити тлумачення академічної доброчесності, не зводячи її лише до плагіату. Заради забезпечення об'єктивного оцінювання бажано впроваджувати електронні журнали.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рекомендується розмістити на сайті актуальні навчальні плани (є тільки проект), точну інформацію про обсяги освітніх компонентів, обсяг аудиторних та практичних занять, самостійної роботи. Бажано розмістити дані про наукові досягнення аспірантів

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рекомендується в подальшому чіткіше враховувати дотичність тем досліджень наукових керівників та аспірантів. Бажано використовувати численні договори про співробітництво для проведення спільних досліджень за участю аспірантів. Рекомендується запровадити можливість безкоштовних публікацій українською та/або дати здобувачам можливість безкоштовно покращити англійську.

4. Додатки

Відсутні

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні GER і результати голосування членів GER є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні GER так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні GER

ЛИМАН ІГОР ІГОРЕВИЧ